

ZPRÁVA O SETKÁNÍ NA ZÁKLADĚ INTERPELACE PETRA GAZDÍKA (JAROMÍRA ŠOFRA A JIŘÍHO MENZELA):

Slyšení u ministra kultury Ph.Dr. Ilji Šmída po interpelaci pana poslance Petra Gazdíka o metodě DRA a požadavku digitalizace filmů Jiřího Menzela – konaná dne 6.2. 2018. na Ministerstvu kultury České republiky, Maltézské náměstí č.1, Praha 1.

Přítomni: ministr kultury Ilja Šmíd, náměstkyně ministra Kateřina Kalistová, zástupkyně OMA Lenka Holubová Mikolášová, generální ředitel NFA Michal Bregant, předseda STAN poslanec PSČR Petr Gazdík, děkan FAMU Zdeněk Holý, vedoucí katedry kamery Jaroslav Brabec, člen rady SFKMG Richard Němec, ředitelka SFKMG Helena bezděk Fraňková, ředitelka OOA-S Eva Štěpánková, právník OOA-S Lucie Tycová Rambousková, kameraman prof. Jaromír Šofr, prezident Asociace českých kameramanů prof. Marek Jícha.

Po vlídném a naději vzbuzujícím uvítání pana ministra se slova ujal prof. Jaromír Šofr, který připomenul původní impulz k vytvoření metodiky DRA a vyslovil zásadní atributy řádného a efektivního přístupu k digitálnímu restaurování filmových děl, ať již jsou činnostmi kohokoliv. Tyto shrnul do tří základních předpokladů průběhu i výsledku:

1. Láska ke kinematografii, zejména krásné, reprezentované tzv. „Zlatým fondem kinematografie“.
2. Fortel – jímž je míněna odborná práce na metodickém a autorizovaném digitálním restaurování.
3. Přátelství archivářů a státních úředníků směrem k autorům žijícím a hluboká úcta k nežijícím.

Dále Jaromír Šofr nejstručnějším, avšak podstatu věci plně vyčerpávajícím způsobem, vysvětlil restaurátorskou metodu DRA, jejíž vývoj Ministerstvo kultury plně financovalo, přijalo a výsledky ohodnotilo Osvědčením, včetně jejího doporučení příslušným institucím ji používat. Připomněl že zatím o metodiku jeví zájem veřejnoprávní televize. Metoda DRA byla podrobena její hlavní odpůrkyní paní Helenou Bezděk Fraňkovou, ředitelkou Státního fondu kinematografie, kritice z důvodů její údajné složitosti vzhledem k zákonu o státních zakázkách.

Helena Bezděk Fraňková ve svém obsažném referátu popisujícím digitalizaci v České republice z historického hlediska uvedla několik nepřesných informací jako například, že certifikovaná metodika DRA vyžaduje odpovědnost digitálního restaurátora vůči profesním asociacím kameramanů. Nic takového se v textu certifikované metodiky nenachází. Naopak hlavním odpovědným za digitalizaci je digitální restaurátor, odpovídající zadavateli práce, jímž je také ke své činnosti nominován. Dalším mylnou informací bylo **tvrzení, že metodika DRA neobsahuje žádná kvalitativní kritéria a nemůže se proto použít pro výběrová řízení. Kvalitativní kritéria digitálního restaurování metodikou DRA jsou obsažena na prvním místě v textu metodiky jako její základ.** Viz citace bodu II certifikované metodiky DRA – Vlastní popis metodiky:

Metoda DRA využívá práci odborného, nejlépe v kinematografických obrazově-zvukových oborech vysokoškolsky vzdělaného restaurátora, schopného sestavit expertní skupinu, která mu umožní kvalifikovaný dialog nad jeho prací a poskytne mu cenné expertní posudky. Jelikož je každá restaurátorská práce činností umělecko-interpretací, musí být osoba restaurátora schopna množství kvalifikovaných odhadů, stejně jako nezbytných obrazově-zvukových interpretací. Autorita takového odborníka musí být podložena i hodnocením a důvěrou zástupců zúčastněných uměleckých oborů.—Digitálně restaurovaný autorizát (DRA) lze považovat za originální zdroj filmového díla jedině tehdy, splňuje-li následujících šest kvalitativních kritérií:

1. kritérium: *Obraz je digitalizován v rozlišení odpovídajícím originálnímu kinematografickému materiálu, v původní snímkové frekvenci, v poměru stran a velikosti obrazu odpovídajícím originálu a s dostatečným rozsahem jasů a barevnou hloubkou obrazu zachovávajícím věrnost originálu. Zvuk je digitalizován v rozlišení minimálně 48 kHz, 24 bit, v odpovídajícím počtu kanálů.*

2. kritérium: Na restaurování filmu se podílelo profesionální pracoviště odborných filmových a digitálních restaurátorů, pokud možno s odborným vysokoškolským vzděláním nejlépe v oborech kamera a zvuková tvorba.

3. kritérium: Na restaurování filmu se podíleli autoři filmu – kameramani, mistři zvuku a režiséři (pokud jsou k dispozici) a zástupci delegovaní jejich profesními autorskými asociacemi.

4. kritérium: Zrestaurovaný film je schválen expertní skupinou a výše uvedenými autory filmového díla, jsou-li dostupní, kteří spolu s členy expertní skupiny po vzájemné dohodě podepíší oficiální schvalovací protokol expertní restaurátorské skupiny k provedenému digitálnímu restaurování audiovizuálního díla, který má jako přílohu restaurátorskou zprávu dokladující, že byla použita metoda DRA.

5. kritérium: Digitální restaurování kinematografického díla a kvalifikované odvození či odhad rozdílů kvality mezi DFRK a DRA musí být provedeno digitálním restaurátorem a expertní skupinou v zájmu zachování autorského konceptu filmového díla ve smyslu autorského zákona.

6. kritérium: Jako jediný zdroj pro archivování DRA je použit tzv. Master Archive Package (MAP) a Intermediate Access Package (IAP), nebo další vyvinuté archivační digitální postupy odpovídající ISO normě, z něhož se následně vytvářejí veškeré kopie pro jakékoliv distribuční formáty (digitální kino, televize, domácí video, web atd.), a to bez jakéhokoliv zásahu do podoby díla dle výše definovaných kritérií (s výjimkou změn v celkové velikosti obrazu a odlišné úrovně komprese v závislosti na příslušném distribučním formátu). Pokud neexistuje verze originálního mixu zvuku určeného pro televizi či domácí kina, musí být před archivací DRA vytvořena standardním způsobem, odpovídajícím současným požadavkům na tato média. V současnosti je to např. norma EBU R128 pro stanovení průměrné hlasitosti.

Na těchto příkladech je vidět, že poradci ministra neinformují ministra kultury ve věci digitalizace korektně.

prof. Marek Jícha komentoval připomínku Heleny Bezděk Fraňkové, že certifikovaná metodika DRA je příliš složitá a státní úředníci mají problém ji přečíst. Certifikovaná metodika DRA vznikla v dobrém úmyslu jako metodika sloužící co nejkvalitnějšímu digitálnímu restaurování, neboť jde o nejlepší české filmy. Je možné, že je metodika složitější, což je vidět na tom, že státní úředníci mají problém pochopit její základní zadání a po té ji korektně interpretovat. **Byla vytvořena pro co nejkvalitnější restaurátorskou práci, která je mimo odbornost státních úředníků. Proto byla metodika DRA certifikována v rámci výzkumu a vývoje a opatřena osvědčením odborné komise MkČr a schválena.** Neměl by být nyní problém s jejím používáním. **Základním kamenem certifikované metodiky DRA je funkce digitálního restaurátora, který by měl být vysokoškolsky vzdělaný v oborech kamera a zvuková tvorba.** Stát by měl tedy v první řadě usilovat o vznik této profese. Takové zadání je evidentním problémem pro Státní fond kinematografie a NFA avšak v jiných výtvarných oborech je standardem. Při tvorbě certifikované metodiky byly tyto restaurátorské vzory použity, aby se mohlo navázat na dobré zkušenosti. Prof. Jícha rovněž připomněl, že je pravděpodobné, že certifikované metodiky DRA předběhly dobu a budou využitelné až v budoucnosti, protože jsou pro současný stav české kinematografie příliš kvalitní. Technologický pokrok v oboru digitalizace se teprve vyvíjí. **Certifikované metodiky DRA jsou rozděleny na 7 jednotlivých metodik, kdy první je hlavní a ostatní jsou pomocné, nelze je tedy od sebe oddělovat a už vůbec ne amputovat jejich části a vkládat je do metod necertifikovaných (jakési nehotové a necertifikované pracovní postupy NFA a SFK), které potom za certifikované vydávat.**

Kdyby bývalo mělo jednání sledovat cíl souladu mezi výsledkem vývoje metodiky DRA, zájmy SFK – Státního fondu kinematografie a zájmy NFA – Národního filmového archivu, mělo by bývalo dojít k nejstručnějšímu a stejně vyčerpávajícímu vysvětlení restaurátorského postupu NFA, který je často zmiňován jako onen druhý pól údajného „sporů“ dvou metod. Kdyby se to ústy generálního ředitele Michala Breganta konečně při této příležitosti poprvé stalo, mohlo mít následné jednání smysl a mohla by bývala i pro pana ministra být potvrzena skutečná existence dvou různých či rovnocenných digitalizačních metod. Nestalo se tak. Představa pana ministra o existenci tří metod (SFK má také

svojí iniciativní metodu, rovněž nijak necertifikovanou) zůstává nedotčena, tedy nezpochybněna, poněvadž tato věc není objasněna. Opět bylo jen uvedeno, že metoda NFA je uvedena na webu NFA. Základem nedůvěry tvůrců metody DRA zůstává přesvědčení, že existuje-li skutečně nějaká metoda na straně NFA, nerespektuje odbornou kompetentnost osob **restaurátorů**. Naše přesvědčení však zní: jako restaurátorem obrazů je vždy malíř a restaurátorem soch je sochař, restaurátorem filmu musí být **odborník** spolupracující s kameramany a mistry zvuku.

Poněvadž tedy neobjasněním této neznámé metody digitalizace NFA došlo k obvyklému úniku od meritu věci, byl zbývající čas využit k výkladu geneze plánů digitalizace českého kulturního bohatství a to podle pečlivě připravených bodů paní Helenou Bezděk Fraňkovou. Místo srovnání metod došlo nadále jen k referátům o dobrém hospodaření v rámci daných možností, zejména obchodování NFA, včetně sebekritického přiznání dřívějších chyb zřejmě se týkajících digitalizace. Bylo vysloveno **uznání** užitečnosti tzv. „vzorkování“ při restaurování – které bylo vytrženo z DRA. Jednání se dále neobešlo bez ztrátových časů v důsledku řečnických příspěvků neznámých účelů. Jako obvykle, aby se na všechny dostalo.

Zůstala neřešena otázka budoucího využití laboratoře CPA na FAMU, která po odvolání vedoucího řešitele NAKI-DRA pana prof. Marka Jíchy, sama o sobě neskýtá záruku, že bude sloužit svému původnímu účelu.

Původní záměr slyšení interpelace Petra Gazdíka a žádost prof. Jaromíra Šofra, **aby směly být filmy Jiřího Menzela digitálně restaurovány podle již certifikované metodiky DRA**, jak je požadavkem autorů filmu, nebyl vůbec na této schůzi řešen. Naopak vše vyznívá, jako by tento požadavek byl ministerstvem kultury zakázán, což vytváří hned několik dalších otázek, **proč ministerstvo kultury na jedné straně financuje a řídí vznik certifikovaných metodik DRA za velké peníze a potom je samo zakazuje používat**. To přece nedává žádný smysl a vede k naší žádosti o další interpelaci, která by se týkala tentokrát pouze faktu finančních ztrát a nedobrého hospodaření.

Zapsal Prof. Jaromír Šofr